

Oogsttijd, gaan er weer doden vallen?

De oogsttijd nadert. Gewassen van het land. Veel landbouwverkeer op de weg. Gaan er weer ernstige, dodelijke ongelukken gebeuren? De politie signaleert minder overtredingen, maar op bestuurlijk niveau is het landbouwverkeer nog altijd een hevige twistappel.

DOOR BERT WESTENBRINK

De kans op een dodelijk ongeval is het grootst in september, schrijven onderzoekers van Wageningen Universiteit in hun rapport uit mei 2012 over de verkeersonveiligheid van landbouwvoertuigen. Die conclusie ligt voor de hand. In september begint de oogst en dan komen veel trekkers op de weg, waar het al erg druk is. Die trekkers zijn groot, breed en robuust. En als er een werktuig aanhangt zijn ze vaak nóg breder en ook nog eens lang en hoog. Wie daarmee in botsing komt is zuur.

De politie in Friesland gaat het oogstverkeer weer controleren. Vanaf 17 september, zo laat ze weten. "Het accent bij de controles ligt op scherpe (uitstekende) delen zoals kuilsnijders en mestinjectoren. Daarnaast wordt gecontroleerd op het voeren van verlichting, de afstelling van spiegels, kapotte of ontbrekende spiegels, de afgeknotte driehoek en op het markeren van verwisselbare uitrustingsstukken."

De Friese politie doet deze controleacties al enkele jaren. Aanleiding vormde een onderzoek naar landbouwverkeersongevallen in de periode van 2003 tot 2008. Uitslag: 371 ongevallen met 10 doden en 24 zogeheten ziekenhuisgewonden. Veel te veel, was de conclusie. Kleinschalige controles leerden daarop dat tachtig procent van de landbouwtrekkers niet voldeed aan 'de inrichtings-, voertuig- en gebruikerseisen'. Sindsdien controleert de politie Friesland in het voor- en najaar en dat werpt z'n vruchten af, zegt verkeerscoördinator Piet Hartman. "Het aantal overtredingen loopt terug."

Ook in Flevoland klinkt de politie tevreden. Vorig najaar hield ze met LTO Noord een grootschalige campagne om het landbouwverkeer veiliger te maken. "Dat offensief heeft geholpen. Boeren zijn verkeersveiliger gaan denken", zegt Elvera Kuipers van de politie Midden-Nederland. "We zien veel minder overtredingen." De politie houdt daarom geen gericht controleactie in Flevoland, wel bereidt ze samen met de provincie een moddercampagne voor.

Minder overtredingen, het gaat de goede kant op. Of toch niet? Jaarlijks vallen er landelijk gemiddeld zestien dodelijke slachtoffers bij ongevallen met landbouwvoertuigen, zeggen de Wageningse onderzoekers. Nog eens circa honderd weggebruikers belanden (zwaar) gewond in het ziekenhuis. Die cijfers zijn volgens het Wageningse onderzoek al jaren stabiel en daarmee maakt de landbouw een slechte beurt, want het aantal dodelijke slachtoffers in het 'gewone' verkeer is sterk afgenomen. Waar de auto-industrie veel investeert in het veiliger maken van au-

to's, worden trekkers alleen maar gevaarlijker. Ze hebben geen bumpers, kreukelzones of onderrijbeveiliging, ze worden bestuurd door (jonge) mensen zonder rijbewijs op wegen die alleen maar voller worden. Jongeren hebben wel een trekkercertificaat, maar dat is geen echt rijbewijs en de eisen daarvoor worden te licht bevonden. En daar komt bij: de bestuurders hebben vaak onvoldoende zicht en de trekker is in het donker slecht zichtbaar door gebrekkige verlichting, zo blijkt uit de ongevalanalyses.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid, die het landbouwverkeer ook onderzocht, wil maatregelen om de veiligheid te verbeteren. Ze deed in 2010 aanbevelingen, maar stelde onlangs vast dat daar weinig mee is gebeurd. Dat zit de raad niet lekker: er wordt al tien jaar gepraat over de toenemende verkeersonveiligheid van het landbouwverkeer en er gebeurt niets. De raad is vooral kritisch op minister Schultz van Haegen van Infrastructuur en Milieu. "De wijze waarop de minister invulling geeft aan de aanbevelingen van de Onderzoeksraad staat in schril contrast met de ernst van de problematiek."

De raad vindt het belangrijk dat de minister de aanbevelingen alsnog opvolgt, maar dat doet Schultz dus niet, verwijzend naar EU-regels. Zo komt er geen door de raad bepleitte periodieke keuring (apk) en geen registratie met verplicht kenteken. De bewindsvrouw bereidt wel de invoering voor van het trekkerrijbewijs. Dit gebeurt niet eerder dan in 2014. En alleen voor bestuurders van 16 en 17 jaar. De Onderzoeksraad vindt dat ontoereikend. Ze wil een trekkerrijbewijs voor iedereen, dus ook voor ouderen en zelfs als ze in het bezit zijn van een autorijbewijs. Alleen op die manier kun je waarborgen dat alle bestuurders inzicht hebben in de risico's die gepaard gaan met het rijden met landbouwvoertuigen, betoogt de raad.

Staat de Onderzoeksraad alleen? LTO Nederland zegt in een reactie zich zorgen te maken over de verkeersveiligheid van het landbouwverkeer, maar verwijst vooral naar de aanbevelingen van de Initiatiefgroep Landbouwverkeer die in 2008 een aantal - minder vergaande - voorstellen deed. Brancheorganisatie Cumela onderschrijft de aanbevelingen van de Onderzoeksraad wel. En ze voegt de daad bij het woord, bijvoorbeeld met het initiatief om trekkers te voorzien van een zogeheten botsabsorber. Dit najaar, zegt Cumela-directeur Jan Maris, gaan tien loonbedrijven proefrijden met de door Peecon ontwikkelde bumper die in de frontheft van de trekker wordt gehangen. De frontbumper moet voorkomen dat een auto onder de voorwielen van de trekker schiet.

Maris: "Die zestien doden per jaar, het zal allemaal wel kloppen in die onderzoeken, maar het zijn er volgens mij echt meer. Er gaat geen week voorbij of er is wel een ongeluk. Boerenbestuurders zeggen dat het allemaal wel meevalt. Totdat het weer mis gaat. Ze moeten eerst met narigheid worden geconfronteerd voordat ze tot een ander inzicht komen. Sombere ben ik niet. Ik heb tien bedrijven die de botsabsorber op hun trekkers gaan uitproberen. Maar er waren er meer die zich hebben gemeld. Dit zijn bedrijven die hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen."

Tien loonbedrijven gaan dit najaar proefrijden met de botsabsorber van Peecon. Die vangt energie die vrijkomt bij een botsing op en voorkomt dat een auto onder de trekker schiet. Foto Cumela